

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

1 Quid sit privilegium, & qua ratione à lege, dispensatione, gratia, &
rescripto distinguatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

deposicio fit de consuetudine vigente illo in loco, ubi testis commoratur, secus si de probanda consuetudine alterius loci tractaretur, quia tunc vnus testis videtur semiplenam probationem præstare, quia est probabilis ignorantia illius consuetudinis. Sed hæc limitatio mihi non probatur, si in loco illo, de quo probanda est consuetudo, non adsint alii testes illam testificantes: nam tunc à fortiori cognitio absentis suspecta censeri potest, & eius testimonium fallax. Secundo limitat Mascard, vt non procedat, quando ageretur de probanda consuetudine multum antiqua quia tunc vix est, qui illius recordetur, & vnus testis iuratus semiplenam constituit probationem, ex *ausben. sed cum testator. C. ad legem Falciã. l. si arbitri. ff. de probat.* cui limitationi assentior.

8 Plenè autem probatur consuetudo, si duo testes de illa deponant: sic Guid. Papa *consil. 116. n. 9. & consil. 17. n. 3. Barr. in l. 1. C. quæ sit longa consuet. q. 26. & in l. de quibus. in 4. q. in princ. Rochus. de Curte tract. de consuet. sect. 14. n. 56. Mascard. alios referens *concl. 424. n. 4. & n. 13. Salas disp. 19. sect. 18. n. 108.* Hi autem testes debent de vltimo populi, frequentia actuum, & diuinitate temporis illius actus, quia hæc omnia ad consuetudinem præscriptam requiruntur, alios non probant consuetudinem. sic Guid. Papa *consil. 231. Rebuff. tract. de consuetud. n. 196. tom. 1. Mascard. supra n. 2.* Quocirca debent testes deponere se vidisse sic obseruatum esse illo in loco, scientibus & præsentibus multis toto temporis spacio, quod ad introducendam consuetudinem requiritur: vt eleganter tradit Rota *decis. 255. in nouiss. apud Fatin. pag. mibi 291. tom. 1. decisionum nouissimarum. & decis. 5. & 6. n. 7. sine & part. 2. decis. 497. n. 2.* neque sufficit, si testatur esse consuetudinem, nisi illius rationem reddant, vt optime tradit Decius *consil. 215. n. 3. Rochus de Curte in tract. de consuetud. n. 6. 7. versic. & quod testis. Barr. in l. de quibus. col. 9. versic. sed quid si testis. Ratio est, quia consuetudo est vsus frequens populi longo tempore durans. Ergo qui de consuetudine testari debet, de vsu frequenti longo tempore durante debet ferre testimonium. Verum si de immemoriali consuetudine testes deponant, sufficit, si testentur, se ita vidisse, & à maioribus audisse obseruatum, quin viderint, aut audierint aliquid contra fieri.**

9 Sed inquires, an consuetudo probetur sufficienter per assercionem alicuius excellentis Doctoris, de consuetudine testificantis?

Varia sunt Doctorum placita in hac re, vt videre est apud Thomam Sanchez *lib. 7. de mar. disp. 17. num. 8. & Mascard. de probationib. conclus. 426. n. 1. & segg. Salas disp. 19. sect. 18.* Illos tamen in concordiam redigit Mascard. n. 11. affirmans, Doctori excellenti testanti in suis scriptis esse consuetudinem, credendum esse præsumptiue, non concludenter. Et probat præsumptiue esse credendum, quia testis etiam non iuratus facit præsumptionem: vt obseruat glossa in *cap. nuper de testibus. Item dictum honesti viri inducit credulitatem: vt obseruat Accurs. in l. Titio fundus ff. de condit. & demonstrat. & Decius *consil. 540. & consil. 691. sine.* Item pro iudice præsumitur *cap. in nostra de procuratorib. & in cap. in presentia de renunciat. quin etiã pro Notario præsumitur. cap. ad audientiam. de prescrip. Ergo etiam præsumendum est pro dicto excellentis Doctoris, donec contrarium probetur. Quod autem dictum excellentis Doctoris non faciat concludentem probationem, probat optime Mascard. primo, quia consuetudo est quid facti: in his autem, quæ ad factum pertinent, nihil magis Doctori, quam aliis credendum est, secus vero fieret in his, quæ ad eius professionem spectarent. Secundo quia ea, quæ sunt facti, plerumque etiam prudentissimos fallunt. *l. 2. ff. de iuris & facti ignorantia.* Ergo non concludit dictum prudentissimi. Tertio testi cuiuscumque sit qualitas non creditur absque iuramento, vt in religiosis patet. *c. ius. de testibus.* Et de Episcopo constitutum est in *c. in diu. de iuram. calum.* quin imo neque etiam S. Romanæ Ecclesiæ Cardinali creditur, si deponat absque iuramento, vt docuit glossa *cap. cum olim. 1. in verbo fratrum. & ibi Abbas de privilegiis. & idem Abbas in cap. nuper. de testibus.* Ergo multo minus videtur credendum Doctori etiam præstantissimo absque iuramento. Quarto probat idem Mascard. quin alias sequeretur duplicem specialitatem circa idem concurrere. Prima quod admitterentur testes non iurati. Secunda, quod admitterentur testes qui deponerent per scripturam: quod non licet sancitum est in *cap. testes. 3. q. 9. & in l. 3. §. idem diuus. ff. de testib.* Sed istud non debet admitti quia duplex specialitas circa idem concurrere non debet. *l. 1. & quod ibi notat. Barr. c. de inofficiosis dotib. & in l. si is qui pro tempore. ff. de usucap.* Ergo vni Doctori fides integra non est adhibenda.**

10 Vtrem si communiter Doctores consuetudinem testentur, & nullus sit qui contradicat, credo fidem eis integrè hadendam esse quia tunc videtur probata consuetudo notoria & dicta illorum Doctorum habentur tanquam publica instrumenta sic docuit Mascard. plures referens *concl. 426. num. 17. Sanchez lib. 7. de mar. disp. 17. n. 8. Salas disp. 19. sect. 18. num. 108.* Debet tamen consuetudo iuri communi esse conformis & non aduersa: nam si iuri communi aduersatur, dicta illo-

rum Doctorum plenè non probant omnibus enim illis ius commune præponderat: vt rectè ex aliis Doctoribus docuit Mascard. *ibi numer. 24.* Quia etiam ratione, etsi ex autoritate vnus glossæ consuetudo probetur, vt censet Bald. *cap. cum dilectus. col. 2. de consuetud. & Decius consil. 540. num. 9. & 10. & glossa in l. dos à parte. Cod. soluto matrimonio hoc intelligendum est, si communi non aduersetur: vt ex aliis notat Mascard. *num. 29.**

11 Hæc omnia intelligenda sunt de probatione fori externi & iudicialis, si enim de foro conscientie loquamur, existimo vni excellenti Doctori assercionem consuetudinem esse, dummodo alii non contradicant posse integrè fidem adhiberi, quia facit rem moraliter certam, ac proinde aptam, cui fides in foro conscientie merito habenda sit, sic Salas *disp. 19. sect. 18. n. 108. Suar. lib. 7. de legib. c. 11. n. 8.*

DISPVATIO IV.

De lege concedente privilegium seu de privilegiis

Quod perfectam legis notitiam pertinet [privilegiorum] cognitio vt potest extantibus subditos à legis communis oblectatione.

Multipliciter privilegium nuncupatur: qualibet enim gratia, beneficium, fauor, prerogatiua, exemptio, indulgentia, & facultas alicui specialiter concessa, privilegium dicitur: & quia hæc solent per scriptum Principis, diploma, seu bullam Pontificis concedi: ideo illud præscriptum, diploma, seu bulla, solet privilegium appellari non quia sint privilegium, sed quia privilegium continent, qua vero ratione differant, statim videbimus.

PUNCTVM I.

Quid sit privilegium, & qua ratione à lege, dispensatione, gratia, & rescripto distinguatur.

- 1 Definitur privilegium.
- 2 Quæ ratione dicatur lex priuata.
- 3 Inferuntur aliqua valde notanda.
- 4 Leges penales privilegia dici non debent.
- 5 Explicatur, quomodo privilegium differat à lege, dispensatione, gratia, & rescripto.

1 **D**ata lex aliquod speciale beneficium concedens. Sic sumitur ex Iuliano relato in *cap. privilegia. disp. 3. & c. in his. de privileg. cap. Abbate. cap. olim. de verborum significat. Dicitur, lex non proprie tum quia sæpe privilegium non est perpetuum, sed temporale: tum etiam quia necessitatem non imponit privilegiati vtendi privilegio, sæpe enim illum liberum relinquere vtendi privilegio, vt contingit, quando privilegium est in fauorem priuatae personæ, & non in fauorem communitatis: dicitur tamen lex quia dum durat aliis necessitatem imponit ne privilegio vsum privilegii impediatur, esto huiusmodi necessitas etiam ex iure ipso naturali ortum habeat quia ius ipsum naturale dicitur ne privilegiati iure, & facultate sibi à superiori concessa priuentur, quare privilegium respectu aliorum est lex, non respectu privilegiati.*

2 Vocatur autem lex priuata, quia regulariter priuatae personæ conceditur, et dato, quod alicui communitati concedatur & tanquam parti communitatis superioris quæ erat lege communi obligata, conceditur, præcipue tamen appellatur lex priuata, quia priuatum aliquod beneficium privilegio concedit, si enim nihil speciale concederet, quod ex iure communi concessum non esset inutile & fructuum esset privilegium vt dicitur in *cap. in his. de privileg. cap. Abbate. eodem tit. & tradit Gratian. §. vlt. 2. §. 1. Neque obstat sæpe reputari privilegia concessiones factas à principe illarum rerum, quæ alias iure communi concessa erant, vt constat ex *cap. quin in causis. de procuratoribus*, ubi conceditur vniuersitati Parisiensi, vt possit procuratorem creare, quod de iure communi, vt ibidem dicitur, fieri poterat, & in *cap. est Christus. §. fin. de iur. reuocando*, religiosis conceditur potestas iurandi in propriis causis alias probatione deficientibus, quod iure etiam naturali facere poterant: Non inquam, obstat: tum quia hæc non sunt proprie privilegia concessiua, de quibus loquimur, nihil enim speciale his personis conceditur, quod alias concessum non esset: sunt tamen privilegia declaratiua, quia declarant quod forte illis erat dubium, & obscurum: quæ declaratio meri-*